

א) נפסקים קח: מגילה ד. ערין ג. ג. סוכה מה. א) נמש' סופרים פ"ב הלכה ו. ד) ז"ל פ"א א"מיה עשה נסים וכו' והסמיט וכו' וכו"פ ברי"ק והל"ש. ס) נבשלותו כי ס' א"מא רב נתנו בני יתקן. ו) דמאי פ"א מ"ד, ו) נלפי פרשי ד"ה והיה ממנון כי ס' סמך הש"ס אסופא דקרא כתי"ס מוס' כמזוט כט. סד"ה אלו וכן כתבו בשאר דוכתא וע"י ג"מ קד: מנין לערום שלל יתרוס דכתי' ולא יראה בן ערות דבר ע"ש פרש"י. ט) לעיל יג. כמזוט כד. יט: גיטין פ"א. יב"ה לה: ימנות פ"א. יג. ז"ל א"מ, י) תוספת' דפאה פ"א מ"ב פ"ג קדושים, ט) דמאי פ"ג מ"א, ט) ג"ל: וע"ש במוס' ד"ה עשה כשרית.

תורה אור השלם

1 על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ומן השבועות: דברים יז יא 2 ובר ימות עלים בינו שנות דור ודור שלא אביד והגדר יקדו ויאמרו לך דברים לבו 3 כי ה' אלקיך מתחלק בקרב מתוך להצילך ולתת אבייך לקצור וקחה מצדך קדוש ולא יראה בן ערות דבר ושם מאתה: דברים כג טו 4 ובקצרבם את קציר אבייכם לא תבטלה פאת שורך לקצר וקצט קצירך לא תלקט: ויקרא יט ט

גליון הש"ס

במ' איבעיא להו לגבל ע"י לעיל דף ט ע"א מוס' ד"ה אלז דיו:

לעזר רש"י

לנטרני"א [גלפ"א]. פוס. גנו"א. שרף (של אילן). פרוני"ל [פרוניליו"ד]. עין שוד"ב.

מוסף רש"י

הרואה נר של חנוכה. קאי על שלל הדליק צנינו ועבר נהי"ה ורואה אחר בפמתי ישרא' שנתה לניח כפמתי צריך לברך. על רלוה הלאשונה (סוכה יט). מדליק מברך שתיים. להדליק נר ושעשה נסים, ורואה מברך אחת. עשה נסים למוריה (שם).

תום' ישנים

א) ומברכין היינו ברהמ"ז בני' ומזמנין ביה דלילי ברכת האנוש פשיטא למברכין דאקור ליהנות מהשנה"ז בליל ברכה:

מוסף תוספות

א. ותחר ומניחה. רמב"ן. לצורך נר חנוכה. רש"י. ב. הא אמר' השתא דאמרת הדליקה עושה מצוה הדליקה חשיב' לא עשה כלום, אלא למי' הנחה עושי"מ, אנ"פ שהדלקתה בסטול הנחה כשהו מכשורה, ה"ז אמאי

כמבה. רמב"ן. ג. דייגוע ברע. רש"י. ד. דלא תני דלא תני בפתני'. מוס' גיטין יט. ד"ה דיו. א. דהא דיו וכו' שנותנים בו עצמים וקומוס לח הוא, ובגמ' משמע דדיו וכו' יבש הי'. ח"י ה"רן. ח. רבי אמי. מוס' גיטין יט. ד"ה דיו. ט. ושייך לומר בו פלי קורטא. מוס' גיטין יט. ד"ה דיו. מ. מרקא קורטא דדיוהא משמע שהוא יבש. מוס' ט. כ. ד"ה פלי. י. אלא בדיו של עצמים. מוס' גיטין יט. ד"ה דיו. ק. קליפת. מוס' גיטין יט. ד"ה דיו. יב. שמקליפת האלנות מבשלין את הדיו. מוס' הל"ש. ג. והוא יבש, ואין נותנין בו לא עצמים ולא קומוס. ח"י ה"רן. יד. דהיינו לחלוות דמים שבשאה. מוס' גיטין יט. ד"ה דיו. יט. ד[ן]רק אין לו גומי אללא לחלוות. מוס' גיטין יט. ד"ה דיו.

במה מדליקין פרק שני שבת

עששים. כלי גדול של זכוכית בלע"ז לנטרני"א: דולקס. שהדליקה למזלות חנוכה בע"ש: ומדליקה. למזלות הלילה: היו באוסו הנס. שגזרו יוונים על כל בתולות הנשואות להיעזל לטפסר תחלה ועל יד אשה נעשה הנס: אכסנאי. אורח: כפר דנסיני. ופעמים שהייתי

אכסנאי ללמוד תורה: עלנ. שבזילי: **גגו ניסאי.** צביתי: משוך נהוריה. אינו ממחר כללות כשמן זית: לזיל נהוריה. לזול ומאיר: לגבל. מלאתי בתשבות הגאונים שמעשין כלי זכוכית בעשן שמן זית עד שמשחיר וגורר השחוריות ונותן בו שמן קימעה ומגבל בו ומייבשו צמחה וממחה אותו לתוך הדיו: לעשן. נמי כדפרשית: שרף. גומ"א: קטף. פרוני"ל של יער כמו שאנו עושים משל שרף: הרואה העובר בשוק ורואה באחד הסלרות דולק. ומלאתי גסס רבינו יתחק בן יהודה שאמר משם רבינו יעקב ללא הווקקה ברכה זו אלא למי שלא

הדליק צביתו עדיין או ליושב בספינה: **הרואה מצדק שסים.** שעשה נסים ושהסינו שאין עליו לבדק להדליק דהא לא אדליק איהו: מאי ממעט. ממעט: כל יומי אסייה. שהרי כל שגמנו הדליקין מן הפך אלז זמן משהגיענו להסתלת זמן הגיענו: **היכן זוגו.** הא לאו לאוריתא היא אללא מדבריהם: מלא ססור. מן הדבר אשר יגידו לך וגו': מערבין בו. עירובי חלרות ומחומין: משפסין בו. מצוי דאי צני מפקר לנכסיה והוא עני וחזי ליה כדמנ"ס מאכילין את העניים דמאי הלכך חטוב ידידיה: ומברכין עליו. המוציא: ומזמנין עליו. ברכת הימון: ומפריש אוסו. אדם שהוא ערום כלומר ללא כרך לבדו עליה בהפרשתו: והיא מחניך קדוש. ולא יראה בן ערות דבר אפילו בדור דהזכרת השם לא יראה בן ערות דבר: והאי דדבריהם. כגון נר חנוכה: ספק דדבריהם. כגון דמאי שהפרשתו אינה אלא

מספק: וצני ברכה. קדוש היוס: **רצא אמר.** ספק דדבריהם צני ברכה ודמאי אפילו ספק לא הי אלא חומרל בעלמא דרוב עמי הארץ מעשרין: חלז שיש לה ס' פתחים. שיש לציט צ' פתחים פתחים לחצר לרכיכה שתי נרות נר לכל פתח כדמ"פ טעמא משום חשדא שהרואה יאה סבור שהצית חלוק והרי הוא של שני צני אדם ויאמרו האחד אינו מקיים מצוה נר: מנ' רוחוס. אחד בלפון ואחד צמורח: חשדא דעלמא. צני עיר אחרת העוברין משם בשוק: אפי' מרוח אחס גמי. סבורין כי שהצית חלוק ממוכו: ואי חשדא דגני מסא. שידועים שאין חלוק: לפוס שדפו. בגמר קאירו כדכתיב לא תכלה משמע בשעת כליה ולא שיקפה אותה קודם לכן: מפני בטול עניים. וכולהו מפרש להו: שעה פנויה. שאין עניים אללו ויאמר לקרובו עני מהר וטול כאן עד שגמ' יצאו אחרים אלז עכשו שמניחה

בגמ' קאיר השדה העניים רואין וצאין: ומפני

מכבה ומגביהה ומניחה וחוזר ומדליק מיבעי ליה. וא"ת אמאי מכבה וחוזר ומדליק בהגבהה? סגי כיון דהנחה עושה מצוה דאטו מי גרע דלוקה ועומדת מהדליקה חש"ו וי"ל דמיידי שהדליקה מתחלתה ללוך שבת ולכן גרע מהדליקה חש"ו דהתם

שהדליקה צמחה ויכר הדבר שהוא מדליקה לשם חנוכה. ריב"א: **שמע מינה** הדרקא עושה מצוה. וא"כ מותר להדליק מנר לנר ומכל מקום כיון שנהגו העולם להחמיר אין לשנות המנהג: **מריש** הוא מהדר מר אמשחא דשומשמי. נראה אלנר חנוכה קאי ומשום טעמא דמסיק דנפיש נהוריה טפי אלז לנר שבת פשיטא דשמן זית מצוה מן המובחר לפי שנמלא אחר הפתילה טפי מכולהו כדמוכח צמתימין דכולהו מרוד ציה מדליקין:

כל השרפים יפים ל"דיו. פירש בקונטרס שרף גומא ואין נראה לר"ת דהא דיו אין זה גומא כדלמרינן בפ"צ דגיטין (דף יט. ושם) בכל כותבין צדיו צסס וצסקרא וצקומוס ומפרש בגמרא צקומוס גומא וצדיו נמי אין זה מי עפליס שרגילין להניח בהן גומא דהא צברייתא קתני התם כתבו צמי טריא ועפלא דהיינו עפליס כשר משמע ללא היינו דיו דקמני צמתימין ועוד לכשר משמע דיעבד וצדיו היא עיקר הכמיה ועוד דצפרק כל היד (נה דף כ. ושם) אמרינן פלי קורטא דדיוהא וצדיק דהיינו דיו שלנו שהא קשה"ק ולא של עפליס ואין דרך להניח גומא לתוך דיו שלנו י"א אלא שרף דהכא היינו לתלומיט של אילין"כ כמו שאנו עושין דיו שלנו"כ וכן יש צנדה צפ"ק (דף י.) גצי צמולה זו שירפה מצוי וזו אין שירפה מצוי"כ וכן צפ" כל שעה (פסחים לג. ושם) ירק מי יש לו שרף ופניו מכסיפין דע"כ הוא שרף היינו לתלומיט"כ ועל כן היה פוסל ר"ת ס"ת שאין כותבין צדיו שלנו דשאר לא מיקרי דיו כדפי' ואמר' צפ' הצונה (לקמן קג.) כתבו שלא צדיו הרי אלו יגנו ומוקמי' לה בהקומן רצה (מנחות דף לג.) צס"ת: **הדר**

רבי אריא אמר ימלא תסור רב צ' נחמיה אמר צ' שאל אביך ויגדך וקניך ויאמרו לך מתיב רב עמרם צ' הדמאי מערבין בו ומשתתפין בו א' ומברכין עליו ומזמנין עליו ומפרישין אותו ערום ובין השמשות ואי אמרת כל מדרבנן קדוש וליכא אמר אביי צ' ודאי דדבריהם בעי ברכה בעי ברכה דלא לזילולי בה צ' רבא אמר רוב עמי הארץ מעשרין הן: אמר רב הונא צ' חצר שיש לה ב' פתחים צריכה שתי נרות צ' (ואמר) רבא צ' לא אמרן אלא משתי רוחות אבל מרוח אחת לא צריך מ"ט אילימא משום חשדא חשדא דמאן אילימא חשדא דעלמא אפילו ברוח אחת נמי ליבעי אי חשדא דבני מתא אפי' משני רוחות נמי לא ליבעי לעולם משום חשדא דבני מתא וזימנין דמחלפי בהאי ולא חלפי בהאי ואמרי כי היכי דבהאי פיתחא לא אדליק בהך פיתחא נמי לא אדליק ומנא תימרא דחיישינן לחשד צ' דתניא אמר רבי שמעון צ' בשביל ארבעה דברים אמרה תורה להניח פיהו בסוף שדהו מפני גול עניים ומפני ביטול עניים ומפני החשד ומשום צ' כל תכלה מפני גול עניים שלא יראה בעל הבית שעה פנויה ויאמר לקרובו עני הרי זו פאה ומפני

כג.

עין משפט נר מצוה

ל א ב מיי פ"ד מהל' מנכה הל' ט סגמ עשין ה טו"ע א"ח פי' מרעא סעף א: לר ג מיי שס טו"ע עס סעף ג:

לח ה ר ז מיי פ"ד שס הל' יא סגמ שס טו"ע א"ח סימן רבס סעף ז וסמון מרעו סעף א: לו ה מיי פ"ה מהל' שבת הל' יא סגמ לאון סה טו"ע א"ח פי' רכס סעף ז וסמון מרעג סעף א: לו ט מיי פ"א מהל' מפילין הל' ד סגמ עשין כה טו"ע א"ח פי' לב סעף ג: לח י מיי פ"ג מהל' מטיכה הל' ד סגמ עשין ה טו"ע א"ח פי' מרעו סעף ג:

לש כ מיי פ"א מהל' ברכת הל' ג סגמ עשין ט: מ ל מיי פ"ג מהלכות מנכה הל' ה וע"ש צמ"מ: **בא** ג מ מיי פ"ד מהל' מנכה הל' ט סגמ עשין ה טו"ע א"ח פי' מרעא סעף ח: **מב** ט מיי פ"ב מהל' מנכות עמיס הלכה י:

רבינו הגנאל

ובענין (להדליק) [שדיליק] מי שהיה חייב ובר מצוה. והנשים מדליקות. עשיתי שהיה דולקת כל היום כולו, לערב מכבה ומדליקה. ואכסנאי חייב בנר חנוכה, ואי משתתף בהרי אושפיה, או אם היה נטיב, וזו לא צריך כל השמנים יפין לגו, ושמן זה יפה מכולם. המדליק ביום ראשון מברך להדליק ושעשה נסים וזמן, מיכן ואילך מברך שתיים ומניח זמן. היכן צנינו דמברכין אשר קדשנו במצותיו וצנינו להדליק, רב נחמן בר יצחק אמר שאל אביך ויגדך כי, [רב] אריא אמר לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך, הנה צנו אלהינו לשמוע דברי חכמים. ואשקינו וכי מצוה מדרבנן בעי ברכה, והתנן הדמאי מערבין בו ומשתתפין בו ומברכין ומזמנין עליו ומפרישין אותו ערום בין השמשות, ואי אמרת דכל מצוה מברכין בעי ברכה, היכי מברך ערום, הא בעינה והיה מחניך קדוש ולא יראה בן ערות דבר וליכא. ושני אביי דאי דדבריהם כגון חנוכה וכווצא בו בעי ברכה, אבל דמאי דאפילו לרבנן ספק הוא לא בעי ברכה. איני והא יי"ט שני דספק מדרבנן הוא ומברכין. ומשינין התם משום דלא לזילולי בה. רבא אמר רוב עמי הארץ מעשרין הן, לפיכך לא בעי ברכה בדימאי. השתא אית מן רבנן דרייקי ואמרי לענין וקולא כשהוא מהול, אצי"ג דקיי"ל (ברבא) [מכבה] דאמר שמא עולה כבושה הוא לפיכך צריך להטיף מהלכו דם בריח בחול, כיון שהוא ספק מדבריהן, כד מהול ליה בחול, לא צריך ברכה כמו הרמאי אמר רב הונא חצר שיש לה ב' פתחים בב' רוחות צריך ב' נרות דחיישינן לחשדא, ומגלי דחיישינן דתני ר' שמעון בשביל ד' דברים אמרה תורה הנה פאה בסוף שדה מפני החשד וכו'.

לח הוא, ובגמ' משמע דדיו וכו' יבש הי'. ח"י ה"רן. ח. רבי אמי. מוס' גיטין יט. ד"ה דיו. ט. ושייך לומר בו פלי קורטא. מוס' גיטין יט. ד"ה דיו. מ. מרקא קורטא דדיוהא משמע שהוא יבש. מוס' ט. כ. ד"ה פלי. י. אלא בדיו של עצמים. מוס' גיטין יט. ד"ה דיו. ק. קליפת. מוס' גיטין יט. ד"ה דיו. יב. שמקליפת האלנות מבשלין את הדיו. מוס' הל"ש. ג. והוא יבש, ואין נותנין בו לא עצמים ולא קומוס. ח"י ה"רן. יד. דהיינו לחלוות דמים שבשאה. מוס' גיטין יט. ד"ה דיו. יט. ד[ן]רק אין לו גומי אללא לחלוות. מוס' גיטין יט. ד"ה דיו.